



บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้มุ่งสร้างเกณฑ์ประเมินงานวัดผลการศึกษา โรงเรียนมัธยมศึกษา เพื่อให้เป็นเกณฑ์ประเมินงานวัดผลในโรงเรียน 4 ด้าน ได้แก่ เกณฑ์ประเมินงานทะเบียนและงานการวัดผล เกณฑ์ประเมินงานการนิเทศการวัดและประเมินผลการศึกษา เกณฑ์ประเมินงานการส่งเสริมการสร้างและพัฒนาคุณภาพข้อสอบและคลังข้อสอบ เกณฑ์ประเมินงานการวิเคราะห์ การวิจัยและงานสถิติเกี่ยวกับการวัดและประเมินผลการศึกษา

การดำเนินการวิจัย แบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ

ตอนแรก เป็นการสร้างเกณฑ์ประเมินงานด้านต่าง ๆ ของงานวัดผลการศึกษา โดยวิเคราะห์เอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง วิเคราะห์งานที่ต้องปฏิบัติในโรงเรียน ศึกษาแนวคิดของผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับตัวแปรที่เป็นตัวบ่งชี้ถึงคุณภาพงานวัดผล ร่างเกณฑ์เป็นข้อกระทง นำไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพ โดยตรวจสอบความตรง ความครอบคลุมและความสำคัญของข้อกระทงแต่ละข้อ

ตอนที่สอง เป็นการศึกษาความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งเป็นหัวหน้างานทะเบียนวัดผลของโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่ ขนาดกลางและขนาดเล็กที่มีต่อข้อกระทงที่จะใช้เป็นเกณฑ์ประเมินงาน 4 ด้าน ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ นำข้อมูลมาวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และทดสอบความแตกต่างของความคิดเห็นกลุ่มตัวอย่างโรงเรียนขนาดใหญ่ ขนาดกลางและขนาดเล็กที่มีต่อข้อกระทงที่ใช้เป็นเกณฑ์ประเมินแต่ละด้าน โดยวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว ผู้วิจัยเลือกข้อกระทงที่จะใช้เป็นเกณฑ์ประเมินโดยพิจารณาใน 2 มิติ คือมิติความสำคัญ ซึ่งพิจารณาจากความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญในตอนที่หนึ่ง กับมิติของความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติซึ่งพิจารณาจากความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างโรงเรียนในตอนที่สอง

ตอนที่สาม เป็นการทดลองใช้เกณฑ์กับกลุ่มตัวอย่างโรงเรียนที่ได้รับการบ่งชี้ว่ามี การปฏิบัติงานวัดผลอยู่ในระดับดี จำนวน 3 โรงเรียน กับอยู่ในระดับปานกลาง จำนวน 3

โรงเรียน รวมจำนวน 6 โรงเรียน เพื่อตรวจสอบความตรงตามสภาพการปฏิบัติในโรงเรียน โดยนำเกณฑ์ประเมินงานวัดผลการศึกษาและคู่มือการใช้ ไปให้โรงเรียนประเมินงานวัดผลของตนเอง นำผลมาวิเคราะห์หาจำนวนและร้อยละของคะแนน ผลการประเมินงานแต่ละด้านของแต่ละโรงเรียน

สรุปผลการวิจัย

ก. การสร้างเกณฑ์ประเมินงานวัดผลการศึกษา ซึ่งได้ศึกษาความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับความสำคัญของข้อกระทงที่จะใช้เป็นเกณฑ์ประเมิน และศึกษาความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างที่เป็นหัวหน้างานทะเบียนวัดผลของโรงเรียนขนาดใหญ่ ขนาดกลาง และขนาดเล็ก เกี่ยวกับความเป็นไปได้ ในการนำข้อกระทงไปใช้เป็นเกณฑ์ ข้อกระทงที่คัดเลือกไว้ใช้เป็นเกณฑ์คือ ข้อกระทงที่ผู้เชี่ยวชาญเห็นว่ามีความสำคัญมาก ($M_d > 1.50$ จากสเกล 3) และกลุ่มตัวอย่างโรงเรียนเห็นด้วยในระดับเห็นด้วย ($\bar{X} > 3.50$ จากสเกล 5) ปรากฏว่าได้ข้อกระทงที่คัดเลือกไว้ในแต่ละด้าน ดังนี้

งานทะเบียนและงานการวัดผล จำนวน 58 ข้อ

งานการนิเทศการวัดและประเมินผลการศึกษา จำนวน 23 ข้อ

งานการส่งเสริมการสร้างและพัฒนาคุณภาพข้อสอบและคลังข้อสอบ จำนวน 37 ข้อ

งานการวิเคราะห์ การวิจัยและงานสถิติเกี่ยวกับการวัดและประเมินผลการศึกษา

จำนวน 24 ข้อ

สำหรับข้อกระทงที่ผู้เชี่ยวชาญเห็นว่ามีความสำคัญมากที่สุด ($M_d > 2.50$ จากสเกล 3) และกลุ่มตัวอย่างโรงเรียนเห็นด้วยอย่างยิ่ง ($\bar{X} > 4.50$ จากสเกล 5) ที่จะนำไปใช้เป็นเกณฑ์ประเมินงานด้านต่าง ๆ มีดังนี้

1. งานทะเบียนและงานการวัดผล จำนวน 31 ข้อ ได้แก่

1. บุคลากรงานทะเบียนวัดผลอย่างน้อยร้อยละ 80 มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ในแต่ละข้อ ในระดับ 4 จากสเกล 5 เป็นอย่างต่ำ โดยพิจารณาจาก

- 1.1 มีความรู้เรื่องการวัดและประเมินผลการเรียน
- 1.2 มีความละเอียด รอบคอบ
- 1.3 มีความรับผิดชอบ
- 1.4 มีความกระตือรือร้น
- 1.5 มีมนุษยสัมพันธ์



2. ครูปฏิบัติการสอนทุกคนมีความรู้ เข้าใจและสามารถประเมินผลตามระเบียบฯ ว่าด้วยการประเมินผลการเรียนอยู่ในระดับ 3 จากสเกล 5 เป็นอย่างต่ำ
 3. มีเอกสารการวัดประเมินผลการเรียนในรายการต่อไปนี้ อย่างครบถ้วน
 - 3.1 รบ. 1 - 6 ต. ป.
 - 3.2 แบบคำร้อง แบบฟอร์มที่ใช้ในการวัดและประเมินผลการเรียน เช่น แบบคำร้องขอสอบแก้ตัว แบบแจ้งผลการสอบแก้ตัว
 - 3.3 เอกสารในการวัดและประเมินผลการเรียน
 - 3.3.1 จุดประสงค์การเรียนรู้ในทุกรายวิชาที่เปิดสอน ตามหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น ที่จัดทำโดยกลุ่มโรงเรียน
 - 3.3.2 จุดประสงค์การเรียนรู้ในทุกรายวิชาที่เปิดสอน ตามหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย ที่จัดทำโดยกลุ่มโรงเรียน
 4. มีระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยการประเมินผลการเรียนและคู่มือไว้ทำงานทะเบียนวัดผลอย่างน้อย 1 ชุด
 5. มีรายการต่อไปนี้อย่างครบถ้วน เพียงพอ
 - 5.1 ตรายางโรงเรียน
 - 5.2 ตั้เก็บเอกสาร
 - 5.3 เครื่องอัดสำเนา
 6. มีพิมพ์ดีดเพียงพอตามความจำเป็น
 7. มีพื้นที่ในการเก็บเอกสาร หลักฐานการวัดและประเมินผลการเรียนโดยเฉพาะ และปลอดภัย
 8. มีคำสั่งแต่งตั้งบุคลากร ในการปฏิบัติงานทะเบียนวัดผล
 9. กำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบของบุคลากร
 10. จัดทำแผนหรือปฏิทินงานทะเบียนวัดผลประจำภาคเรียนหรือปีการศึกษา
 11. วางแผนการวัดและประเมินผลการเรียนของแต่ละวิชา ทุกภาคเรียน
 12. จัดทำบัตรลงทะเบียนวิชาเรียน ที่มีรูปแบบสะดวกในการนำไปใช้
 13. จัดระบบการเก็บหลักฐานทะเบียนวิชาเรียน
 14. จัดระบบการเก็บหลักฐานการประเมินผลการเรียน
 15. ให้บริการออกหลักฐานการประเมินผลการเรียน (รบ.1, รบ.4, รบ.5)
- ได้ถูกต้องและรวดเร็ว
16. ให้บริการแบบคำร้อง แบบฟอร์มอย่างรวดเร็ว

17. ครูอาจารย์ทุกคนปฏิบัติตามระเบียบฯ ว่าด้วยการประเมินผลการเรียน โดยพิจารณาจาก

17.1 แจ้งให้ผู้เรียนทราบจุดประสงค์การเรียนรู้ก่อนสอนรายวิชานั้น

17.2 แจ้งให้ผู้เรียนทราบเกณฑ์ขั้นต่ำของการผ่านรายวิชาก่อนสอนรายวิชานั้น

17.3 ประเมินผลระหว่างเรียนเป็นระยะ ๆ เพื่อศึกษาผลการเรียน เพื่อการจัดสอนซ่อมเสริม

18. หลักฐานทะเบียนวิชาเรียนถูกต้อง เป็นปัจจุบัน

19. หลักฐานการประเมินผลการเรียน รบ.1 - 6 ได้ลงรายการครบถ้วน ถูกต้อง เป็นปัจจุบัน

20. แบบคำร้อง แบบฟอร์ม เป็นระบบ เป็นปัจจุบัน

2. งานการนิเทศการวัดประเมินผลการศึกษา จำนวน 5 ข้อ ได้แก่

1. ผู้ให้การนิเทศมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ในแต่ละข้ออยู่ในระดับ 4 จากสเกล 5 เป็นอย่างต่ำ โดยพิจารณาจาก

1.1 มีความรู้เรื่องหลักการและวิธีการวัดผล

1.2 มีความรู้เรื่องระเบียบฯ ว่าด้วยการประเมินผลการเรียน

2. มีเอกสารให้ความรู้เรื่องการวัดและประเมินผลการศึกษาสำหรับครูอาจารย์ทุกคน

3. ผู้บริหารตระหนักถึงความสำคัญ ให้การสนับสนุนการนิเทศการวัดและประเมินผลการศึกษาในโรงเรียน

4. ครูอาจารย์ปฏิบัติถูกต้องตามระเบียบ โดยพิจารณาจากสมุดประเมินผลรายวิชา (รบ.3 - ต, ป)

สำหรับงานการส่งเสริมการสร้างและพัฒนาคุณภาพข้อสอบและคลังข้อสอบและงานการวิเคราะห์ การวิจัยและงานสถิติเกี่ยวกับการวัดและประเมินผลการศึกษา ไม่มีข้อกระทงใดที่กลุ่มตัวอย่างโรงเรียน เห็นว่ามีความเป็นไปได้ ในระดับเห็นด้วยอย่างยิ่ง ($\bar{X} > 4.50$ จากสเกล 5) มีแต่ข้อกระทงที่ผู้เชี่ยวชาญเห็นว่าสำคัญมากที่สุด ($Md > 2.50$ จากสเกล 3) กลุ่มตัวอย่างโรงเรียนเห็นว่ามีความเป็นไปได้ในระดับเห็นด้วย ($3.50 < \bar{X} \leq 4.50$ จากสเกล 5)

ข. การทดลองใช้เกณฑ์เพื่อตรวจสอบความตรงตามสภาพการปฏิบัติในโรงเรียนกับกลุ่มตัวอย่างโรงเรียนที่ได้รับการบ่งชี้จากผู้มีประสบการณ์ว่ามีการปฏิบัติงานวัดผลอยู่ในระดับดี และอยู่ในระดับปานกลาง จำนวนกลุ่มละ 3 โรงเรียนแยกตามขนาดโรงเรียนขนาดใหญ่ ขนาดกลาง

และขนาดเล็ก ปรากฏว่า กลุ่มตัวอย่างโรงเรียนที่ได้รับการบ่งชี้ว่าอยู่ในระดับดีได้คะแนนตามเกณฑ์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นอยู่ในระดับดีเช่นเดียวกัน ส่วนกลุ่มตัวอย่างโรงเรียนที่ได้รับการบ่งชี้ว่าอยู่ในระดับปานกลาง ได้คะแนนตามเกณฑ์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นในระดับปานกลางในโรงเรียนขนาดใหญ่ และขนาดกลาง และระดับควรมีการปรับปรุงในโรงเรียนขนาดเล็ก จึงอาจกล่าวได้ว่าเกณฑ์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีความตรงตามสภาพการปฏิบัติในโรงเรียน

อภิปรายผล

1. การสร้างเกณฑ์ประเมินงานวัดผลการศึกษา โรงเรียนมัธยมศึกษา ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวความคิดของผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับตัวแปรที่บ่งชี้ถึงคุณภาพงานวัดผลจากลักษณะเฉพาะที่กำหนดจากการวิเคราะห์เอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และวิเคราะห์งานที่ต้องปฏิบัติในโรงเรียน เมื่อร่างเกณฑ์เป็นข้อกระทง ก็นำไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพของข้อกระทงที่จะใช้เป็นเกณฑ์ประเมิน โดยตรวจสอบความตรง ความครอบคลุมและความสำคัญของเกณฑ์ นำผลมาวิเคราะห์และปรับปรุงข้อกระทงในส่วนที่เป็นข้อเสนอแนะ ได้ข้อกระทงที่จะใช้เป็นเกณฑ์ประเมินงานวัดผลการศึกษาที่มีความสำคัญตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ ดังนั้นจากวิธีการสร้างอาจกล่าวได้ว่าเกณฑ์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีรายละเอียดครอบคลุมและมีความสำคัญต่อการปฏิบัติงานวัดผลในโรงเรียน และอาจใช้เป็นเกณฑ์ประเมินงานวัดผลการศึกษาได้

2. เมื่อนำข้อกระทงที่จะใช้เป็นเกณฑ์ประเมินงานด้านต่าง ๆ ไปให้กลุ่มตัวอย่างหัวหน้างานทะเบียนวัดผลโรงเรียนขนาดใหญ่ ขนาดกลางและขนาดเล็ก ตรวจสอบความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติ ปรากฏว่า กลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยว่านำไปใช้ได้ทุกข้อกระทง ที่จะใช้เป็นเกณฑ์ประเมินงานแต่ละด้าน สำหรับความคิดเห็นที่มีต่อข้อกระทงที่จะใช้เป็นเกณฑ์ประเมินงานทะเบียนและงานการวัดผลอยู่ในระดับเห็นด้วยอย่างยิ่ง ($4.50 < \bar{X} \leq 5.00$) มีจำนวนมาก คือ 31 ข้อ จากข้อกระทงทั้งหมดของงานนี้ จำนวน 58 ข้อ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ รายการในข้อกระทงของเกณฑ์ประเมินงานด้านนี้ส่วนใหญ่เป็นงานพื้นฐานหลักที่ต้องปฏิบัติตามข้อกำหนดของกรมต้นสังกัด ทำให้โรงเรียนเห็นด้วยอย่างยิ่งกับการนำข้อกระทงเหล่านั้นไปใช้เป็นเกณฑ์ประเมิน

ข้อกระทงที่จะใช้เป็นเกณฑ์ประเมินงานการนิเทศการวัดและประเมินผลการศึกษาที่กลุ่มตัวอย่างโรงเรียนเห็นด้วยอย่างยิ่ง ($4.50 < \bar{X} \leq 5.00$) มีจำนวน 5 ข้อจากข้อกระทงทั้งหมดของงานด้านนี้จำนวน 23 ข้อ ซึ่งเป็นข้อกระทงของเกณฑ์เกี่ยวกับ การสนับสนุนให้มิงานนิเทศใน

โรงเรียนก่อน จึงจะทำให้มีการปฏิบัติ นอกจากนั้นอีก 18 ข้อกระทงเป็นข้อกระทงที่กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นอยู่ในระดับเห็นด้วยทุกข้อที่จะนำไปใช้เป็นเกณฑ์ประเมิน

ข้อกระทงที่จะใช้เป็นเกณฑ์ประเมินงานการส่งเสริมการสร้างและพัฒนาคุณภาพข้อสอบและคลังข้อสอบ กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นอยู่ในระดับเห็นด้วยทุกข้อ ($3.50 < \bar{X} \leq 4.50$) ไม่มีข้อกระทงใดอยู่ในระดับเห็นด้วยอย่างยิ่ง ($4.50 < \bar{X} \leq 5.00$) ทั้งนี้อาจเป็นเพราะในสภาพการปฏิบัติงานจริงในโรงเรียน มีการปฏิบัติงานด้านนี้กันน้อย โดยเฉพาะงานการสร้างคลังข้อสอบซึ่งมีรายงานการวิจัยของกรมสามัญศึกษา (2525) พบว่า โรงเรียนกลุ่มตัวอย่างทั่วประเทศเกือบทั้งหมดคือ ร้อยละ 93.20 ไม่มีการสร้างคลังข้อสอบด้วยเหตุนี้ จึงทำให้ความคิดเห็นของโรงเรียนที่มีต่อกระทงที่จะใช้เป็นเกณฑ์ประเมินงานด้านนี้อยู่ในระดับเห็นด้วยเท่านั้น ไม่มีข้อกระทงใดอยู่ในระดับเห็นด้วยอย่างยิ่ง

ข้อกระทงที่จะใช้เป็นเกณฑ์ประเมินงานการวิเคราะห์ การวิจัยและงานสถิติ กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นอยู่ในระดับเห็นด้วยทุกข้อ ($3.40 < \bar{X} \leq 4.50$) ไม่มีข้อกระทงใดอยู่ในระดับเห็นด้วยอย่างยิ่ง ($4.50 < \bar{X} \leq 5.00$) โดยเฉพาะข้อกระทงที่เกี่ยวกับงานการวิเคราะห์และการวิจัย โดยที่กลุ่มตัวอย่างให้ความคิดเห็นที่เป็นข้อเสนอแนะว่า เนื่องจากโรงเรียนส่วนใหญ่ไม่มีนโยบายหรือแผนให้ปฏิบัติงานด้านนี้อย่างชัดเจน รวมทั้งขาดบุคลากรที่มีความรู้ ความสามารถทางการวิจัย และไม่มีเวลาปฏิบัติงาน ทั้งนี้เพราะบุคลากรต้องปฏิบัติการสอนด้วย ซึ่งถ้าจะปฏิบัติงานด้านนี้ทำให้เป็นการเพิ่มปริมาณงานให้กับครู แต่กลุ่มตัวอย่างก็เห็นด้วยที่จะใช้ข้อกระทงของงานด้านนี้เป็นเกณฑ์ประเมินทุกข้อ เพราะจะเป็นตัวบ่งชี้ให้เห็นว่างานวัดผลมีการพัฒนา ซึ่งในปัจจุบันกรมวิชาการก็มีโครงการส่งเสริมงานพัฒนาในโรงเรียน การวิจัยในโรงเรียนเป็นกิจกรรมหนึ่งที่ได้รับการส่งเสริม

จากการทดสอบความแตกต่างความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างโรงเรียนขนาดใหญ่ ขนาดกลางและขนาดเล็ก ที่มีต่อข้อกระทงที่จะใช้เป็นเกณฑ์ประเมินงานด้านต่าง ๆ โดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว โดยใช้สถิติทดสอบ F ปรากฏว่ากลุ่มตัวอย่างโรงเรียนทั้ง 3 ขนาดมีความคิดเห็นต่อข้อกระทงที่จะใช้เป็นเกณฑ์ประเมินงานแต่ละด้านไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 กล่าวได้ว่า ข้อกระทงที่จะใช้เป็นเกณฑ์ประเมินงานด้านต่าง ๆ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีความเป็นไปได้ในการปฏิบัติในโรงเรียนทุกขนาด

3. การทดลองใช้เกณฑ์ เพื่อตรวจสอบความตรงตามสภาพของเกณฑ์กับการปฏิบัติในโรงเรียนที่ได้รับการบ่งชี้จากผู้มีประสบการณ์ว่าเป็นโรงเรียนที่มีการปฏิบัติงานวัดผลอยู่ในระดับดี จำนวน 3 โรงเรียน เป็นโรงเรียนขนาดใหญ่ ขนาดกลาง และขนาดเล็ก ขนาดละ 1 โรงเรียน และโรงเรียนที่ได้รับการบ่งชี้จากผู้มีประสบการณ์ว่าเป็นโรงเรียนที่มีการปฏิบัติงานวัดผลอยู่ในระดับปานกลาง จำนวน 3 โรงเรียน เป็นโรงเรียนขนาดใหญ่ ขนาดกลางและขนาดเล็ก เช่นเดียวกัน ปรากฏว่า กลุ่มตัวอย่างโรงเรียนที่ได้รับการบ่งชี้ว่าอยู่ในระดับดี ผลการทดลองใช้เกณฑ์ พบว่า โรงเรียนกลุ่มนี้ทั้ง 3 โรงเรียน มีผลการประเมินโดยเฉลี่ยรวมทุกด้านอยู่ในระดับดี ตรงกับที่ได้รับการบ่งชี้ ถ้าพิจารณาผลการประเมินในแต่ละด้านพบว่า งานทะเบียนและงานการวัดผล และงานการนิเทศการวัดและประเมินผลการศึกษาอยู่ในระดับดีขึ้นไปทุกโรงเรียน แต่สำหรับงานการส่งเสริมการสร้างและพัฒนาคุณภาพข้อสอบและคลังข้อสอบ และงานการวิเคราะห์ การวิจัยและงานสถิติพบว่า มีผลการประเมินทั้งอยู่ในระดับปานกลางและระดับควรมีการปรับปรุงแก้ไข ซึ่งไม่ได้เป็นไปตามการบ่งชี้ว่าโรงเรียนกลุ่มนี้น่าจะมีผลการประเมินอยู่ในระดับดี ซึ่งถ้าจะกล่าวอ้างไปถึงการศึกษาความคิดเห็นของโรงเรียนที่มีต่อข้อกระทงที่จะใช้เป็นเกณฑ์ซึ่งเป็นผลการวิจัย ในตอนที่สอง พบว่า โรงเรียนมีความคิดเห็นต่อข้อกระทงที่จะใช้เป็นเกณฑ์ประเมินงานการส่งเสริมการสร้างและพัฒนาคุณภาพข้อสอบและคลังข้อสอบ และงานการวิเคราะห์การวิจัยและงานสถิติ อยู่ในระดับเห็นด้วยเท่านั้น ไม่มีข้อกระทงใดอยู่ในระดับเห็นด้วยอย่างยิ่ง ทั้งนี้คงเป็นเพราะ งานทั้งสองด้านนี้ ต้องอาศัยปัจจัยที่จำเป็นหลายประการ ที่ยังไม่มียู่ในโรงเรียนส่วนใหญ่ เช่น นโยบายหรือแผนของโรงเรียนเพื่อกระตุ้นให้มีการปฏิบัติงานรวมทั้งบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถในสาขาการวัดและประเมินผลหรือการวิจัยทางการศึกษา ทำให้การปฏิบัติงานทั้ง 2 ด้านนี้ยังควรมีการปรับปรุงแก้ไขต่อไป

สำหรับกลุ่มตัวอย่างโรงเรียนที่ได้รับการบ่งชี้ว่าอยู่ในระดับปานกลาง ผลการทดลองใช้เกณฑ์ พบว่า โรงเรียนกลุ่มนี้ 2 โรงเรียน คือ โรงเรียนขนาดใหญ่ และขนาดกลาง ผลการประเมินโดยเฉลี่ยรวมทุกด้านอยู่ในระดับปานกลาง ตรงกับที่ได้รับการบ่งชี้ แต่มีอีกหนึ่งโรงเรียนในกลุ่มนี้คือโรงเรียนขนาดเล็ก ที่ผลการทดลองใช้เกณฑ์พบว่า มีผลการประเมินโดยเฉลี่ยรวมทุกด้านอยู่ในระดับควรมีการปรับปรุง ไม่ตรงกับที่ได้รับการบ่งชี้ ซึ่งในส่วนนี้ อภิปรายได้ว่า ผู้วิจัยได้กำหนดระดับกลุ่มโรงเรียนแยกออกเป็น 2 ระดับเท่านั้น คือ ระดับดี กับระดับปานกลาง ซึ่งมีขอบเขตกว้างและครอบคลุมมาก โดยเฉพาะระดับปานกลางที่อาจเป็นไปได้ว่าระดับปานกลางค่อนข้างไปทางมาก กับระดับปานกลางค่อนข้างไปทางน้อย ทำให้ไม่สามารถแยกโรงเรียนออกได้เป็นระดับปานกลางมาก หรือปานกลางน้อย ที่น่าจะเป็นระดับที่ควรมีการปรับปรุง ผลการทดลองกับโรงเรียน

ขนาดเล็กในกลุ่มนี้ อาจพิจารณาได้ว่าเกณฑ์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นนั้นมีความละเอียดในการวัดดีกว่า การตัดสินใจของผู้เชี่ยวชาญซึ่งอาจเกรงใจไม่กล้าที่จะตัดสินว่าโรงเรียนใดอยู่ในระดับต้องปรับปรุง

เมื่อพิจารณาผลการประเมินแต่ละด้านของกลุ่มตัวอย่างโรงเรียนระดับนี้ พบว่า มีการปฏิบัติงานทะเบียนและงานวัดผลอยู่ในระดับดีทุกโรงเรียน และการปฏิบัติงานการนิเทศอยู่ในระดับปานกลางขึ้นไป ตรงกับที่ได้รับการบ่งชี้ แต่สำหรับงานการส่งเสริมการสร้างและพัฒนาคุณภาพข้อสอบ และคลังข้อสอบและงานการวิเคราะห์ การวิจัยและงานสถิติ พบว่า มีการปฏิบัติงานอยู่ในระดับควรต้องมีการปรับปรุงแก้ไข ซึ่งก็มีเหตุผลในการอธิบายเช่นเดียวกับกลุ่มโรงเรียนระดับดี ดังที่กล่าวมาแล้ว

จากผลการทดลองใช้เกณฑ์ เพื่อตรวจสอบความตรงตามสภาพของเกณฑ์กับการปฏิบัติในโรงเรียน จะเห็นว่าเกณฑ์ประเมินงานทะเบียนและงานการวัดผล และเกณฑ์ประเมินงานการนิเทศการวัดและประเมินผลการศึกษา มีความตรงตามสภาพการปฏิบัติงานในโรงเรียน สามารถนำไปใช้ประเมินงานวัดผลการศึกษาของโรงเรียนได้ในทุกขนาดโรงเรียน คือ โรงเรียนขนาดใหญ่ ขนาดกลางและขนาดเล็ก

สำหรับเกณฑ์ประเมินงานการส่งเสริมการสร้างและพัฒนาคุณภาพข้อสอบและคลังข้อสอบ และเกณฑ์ประเมินงานการวิเคราะห์ การวิจัยและงานสถิติเกี่ยวกับการวัดและประเมินผลการศึกษา จากผลการทดลองใช้ พบว่า มีความตรงตามสภาพการปฏิบัติในโรงเรียนขนาดใหญ่และขนาดกลาง แต่สำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก ทั้งโรงเรียนที่มีการปฏิบัติงานวัดผลอยู่ในระดับและระดับปานกลาง พบว่า ผลการประเมินตามเครื่องมือที่ผู้วิจัยสร้างในโรงเรียนขนาดนี้ ยังต้องมีการปรับปรุงแก้ไข การปฏิบัติงานทั้งสองด้านนี้ ดังนั้นอาจสรุปได้ว่า เกณฑ์ประเมินงานการส่งเสริมการสร้างและพัฒนาคุณภาพข้อสอบและคลังข้อสอบ และเกณฑ์ประเมินงานการวิเคราะห์ การวิจัยและงานสถิติ เกี่ยวกับการวัดและประเมินผลการศึกษา ยังไม่เหมาะสมที่จะนำไปใช้กับโรงเรียนขนาดเล็ก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ความไม่พร้อมในหลาย ๆ ประการ เช่น บุคลากรในการปฏิบัติงาน ปัจจุบันที่จำเป็น ขนาดปริมาณงานของโรงเรียน ทำให้สภาพการปฏิบัติงานในโรงเรียนขนาดเล็กนี้ แตกต่างไปจากโรงเรียนขนาดใหญ่และขนาดกลาง จึงอาจเป็นการไม่เหมาะสมกับการนำเกณฑ์นี้ไปประเมินเพื่อเทียบกับโรงเรียนขนาดใหญ่และขนาดกลาง

ข้อเสนอแนะ

1. เกณฑ์ประเมินงานวัดผลการศึกษาที่สร้างขึ้น ครอบคลุมงาน 4 ด้าน ได้แก่ งานทะเบียนและงานการวัดผล งานการนิเทศการวัดและประเมินผลการศึกษา งานการส่งเสริมการสร้างและพัฒนาคุณภาพข้อสอบและคลังข้อสอบ งานการวิเคราะห์ การวิจัยและงานสถิติเกี่ยวกับการวัดและประเมินผลการศึกษา ซึ่งกล่าวได้ว่า ครอบคลุมทั้งที่เป็นงานหลักและงานที่จะชี้ให้เห็นว่างานวัดผลในโรงเรียนมีการพัฒนา ดังนั้นโรงเรียนสามารถที่จะนำเกณฑ์ประเมินนี้ไปใช้ประเมินงานวัดผลของตนเอง เพื่อให้ได้สารสนเทศจากการประเมินไปใช้ในการปรับปรุงและพัฒนางานวัดผลของโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

2. ในการวิจัยครั้งนี้เป็นการทดลองใช้เกณฑ์กลับกลุ่มตัวอย่างโรงเรียน จำนวน 6 โรงเรียนของเขตการศึกษา 5 เท่านั้น น่าจะได้นำเกณฑ์ประเมินงานวัดผลนี้ไปใช้กับโรงเรียนในเขตอื่น ๆ ด้วย เพื่อการแก้ไขและปรับปรุงคุณภาพของเกณฑ์ให้เหมาะสมกับสภาพโรงเรียนโดยทั่วไปยิ่งขึ้น นอกจากนี้ผู้วิจัยทดลองใช้เกณฑ์ โดยให้โรงเรียนประเมินงานวัดผลของตนเอง ซึ่งในการนำเกณฑ์ไปใช้ อาจจะมีการให้ผู้อื่นเป็นผู้ประเมินโรงเรียนบ้าง เช่น ศึกษาในเทศก์เขต หรือกรม เป็นผู้ประเมิน เพื่อให้ได้ข้อมูลใช้ในการเปรียบเทียบคุณภาพงานวัดผลของโรงเรียนต่าง ๆ ได้